

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyantha, In Libros XX. Dispartita

Dominicus

Francofurti, 1613

Nuptiæ

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97211](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97211)

horum virorum concilio conuocato de meris nugis con-

ADAGIA.

Græci vocant nuntios νεωχρησθησες. Quorum nuntius dicitur aqua impetu sca-

theatri appellat quorundam conuicia, qua in me-

Nuntius.

DEFINITIO ET ETYMOLOGIA.

Nuntius Qui nuntiat, & quod nuntiat. Græce νεωχρησθησες. Latine Mensager, message. Nuntium, uero dicitur. Hebr. Lacc, lega-

BIBLICI LOCI.

Nuntius fidelis laudatur. Prov. 25. 13. 26. Nuntio stulto uti ridicu-

SENTENTIAE BIBLICAE.

Nuntius bonus. Nuntius autem fidelis, sanctus. Prov. 13. Nuntius maut in die messis, ita legatus fidelis ei, qui misit il-

ADAGIA.

Annuntias bellum, & πειρασμοις βλεπας. Nuntium tibi quis rem oppido legam annuntiat, quod bellum

ADAGIA.

Annuntias bellum, & πειρασμοις βλεπας. Nuntium tibi quis rem oppido legam annuntiat, quod bellum

ADAGIA.

Annuntias bellum, & πειρασμοις βλεπας. Nuntium tibi quis rem oppido legam annuntiat, quod bellum

ADAGIA.

Annuntias bellum, & πειρασμοις βλεπας. Nuntium tibi quis rem oppido legam annuntiat, quod bellum

ADAGIA.

Annuntias bellum, & πειρασμοις βλεπας. Nuntium tibi quis rem oppido legam annuntiat, quod bellum

BIBLICI EXEMPLA.

Nuntii boni exempla: Rebecca, Gen. 24. 8. Rahel, 29. 11. Filius Iacob, 46. Iuda, 46. 28. Vxor Manue, Iudic. 13. 10. Ionathas & Achibon, 2. Sam. 6. 11. Et 17. 21. Numerus Eliaci, 2. Reg. 5. 10. Leprosi, 7. 10. Puerus Ezechie, 2. Par. 30. 6. ancilla Anna, Tob. 8. 16. Vxor Tobie, 8. 6. Mulieres resurrexerunt Christi nuntiantes, Matth. 28. 8. An-

gelus, Luc. 2. 10. Septuaginta Discipuli, 10. Rhode, Act. 12. 14. Petrus, 2. 16.

Nuntii mali, tristici, & infelicis exempla: Cham, Gen. 9. 21. Rebecca, 27. 42. Iuda, 38. 24. Iacob, 37. 31. Iosepho, 48. 3. Pharaoni, Exod. 14. 7. Regi Ierichuntis, Ios. 2. 2. Sifara, Iud. 4. 12. Ionathan, 9. 7. Vir de Beniamin, 1. Sam. 4. 52. Vxor Phinees, 25. 19. Samuel, 15. 12. Item Ionathas, 19. 2. Sauli, 24. 2. vnus de pueris, 25. 14. Amalechita, 2. Sam. 2. 19. Iacob, 32. 3. Fili Remmonis, 4. 8. Dauidi, 10. 6. & 12. 18. 25. 31. Chusi, 18. 32. Gad, 24. 13. Salomoni, 1. Reg. 2. 29. 41. Achab, 19. 1. Ministri viri Dei, 2. Reg. 6. 15. Regi Assyriorum, 17. 26. Eliacim, & c. 18. 37. Nuntii Iaphat, 2. Paral. 20. 2. relictus captiuus, Nehem. 1. 3. Eunuchi, Efb. 4. 4. Nuntii Iobi, Iob. 1. 14. 15. & c. Eliasi, Esa. 38. 1. Nuntii Israhitarum, 1. Macch. 9. 14. nuntius tristis, 16. 21. Discipuli Ioannis, Matth. 14. 12. Principi Synagoga, Luc. 8. 49.

PROFANA EXEMPLA.

Apud Græcos si quid fausti & feliciter nuntii afferrent, coronati aduentabant: ipsique ciues in communis signum lætitiæ coronati incede bant, ouantes, gratantesque. Alex. l. 1. c. 77.

Pugnã Mariathoniam denuntiauit, vt Ponticus Heraclides tradit, Trasippus Eroensis: plerique Ericlem memorant currentem in armis adhuc ex acie calidum, ad concidentem in ianuã primorum, hoc tantum dixisse, salutem, nos salui sumus: mox expirasse. Plur. de gloria Athen.

Fuit receptus mos Romanorum, vt quoties insigni victoria conualescunt, ob res prosperè gestas, laureatis falcibus prælati incederent: literasque laureatas Romam mitti, aut nuntios cum iaculis laureatis aduenire, nauemque laureatam aut vitratam felicis victoriæ nuntium esse. Alex. l. 1. c. 77.

Romani siue rure, siue peregre, edierint, præmissis nuntio adesse se vxoribus significant, præparantque, vt exoptantibus & expectantibus lætum nuntium de se præmittere. Plur. in q. Roman.

Nuptiæ.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Nuptiæ, nuptiarum, matrimonium, connubium, coniugium, coniunctio maris & femine, omnis vite consortium continens, Græce γαμος, Hebr. Chat hannah, à verbo Chat han, Affinitatem contrahit, propinquitatem inuit per deponationem, vt cum duz cognationes, & familiæ, quæ diuersæ inter se sunt, per nuptias copulantur, & altera ad alterius cognationis finem appropriat. Comprehendit omnes ferè gradus affinitatis: vrest locer, iocrus, gener, & fratres sponse seu vxoris. Qui respectu sponse sponfus, ioceri vel iocrus gener, Chathan appellatur, Gen. 19. v. 14. Exod. 3. 25. Iud. 15. 6. Et 19. 5. Ierem. 10. 9. Socer idem dicitur Cothem, Exod. 3. 1. Et 18. 1. Socrus, Chitheneth, Deut. 27. 23. Dicitur etiam nuptiæ Chippah à verbo Chaphah, vel Chippah, id est, obrexi, obduxi, operuit, obuelauit. Et dies & ceremonia nuptiarum solemnitas, quæ multiplex in duccendis vxoribus nuptiæ dicitur sunt. Latinis à verbo nubere, quod proprie significat velo, vel tegeo. Nubes enim velum & tegmen est lucis. Sed quoniam noua nuptia, dum viro tradebatur, flamme præ pudore, caput obuoluebat, factum est, vt nubere accipiatur pro tradi viro. Cuius ritus antiquissimi exemplum illustre profert Moses, Gen. 24. 65. Nuptiæ autem pro maris & femine coniunctio ne sæpius apud Latinos scriptores vsurpantur: Nuptiarumque dies à sponationum ceremonia distinctus est à veteribus.

LOCI BIBLICI.

Nuptiæ, pro conuicio nuptiali, Matth. 11. 10. pro loco nuptiis celebrandis destinato, 25. 9. 10. allegoricè, pro vita beata & immortalis, ibi. Apoc. 19. 9. Nuptiæ celebrantur, Genes. 29. v. 22. vud. 14. 10. Ioan. 2. v. 1. Nuptiis interfuit Christus, Ioan. 2. v. 2. Nuptiarum parabola, Matth. 22. 1. Nuptialis vestis fides, ibi. qui nuptias Agni vocati beati, Apoc. 19. 9. Nuptiis benedicendi formula, Gen. 24. 65. Ruth. 4. 11. Apoc. 19. 9. Nuptiis damare, doctrina est Demoniorum, 1. Tim. 4. v. 3. nubant, qui se continere non possunt, 1. Cor. 7. 9. in resurrectione neq. vxores ducunt, neq. nuptum dant, Matth. 22. 9. 30.

SENTENTIAE POETICAE.

Nuptialia præcepta.

Nunquam oportet virum sapientem muliere Remittere frenum, neque sinere se libere imperet. Nihil enim dignum se habet. Si quis vero consequitur Bonam vxorem, fortunatus est accepto malo. Sed nunquam inuenti ens habentes permissere oportet, quibus vxor est. Vt domum ad ipsam ingrediantur alia Mulieres: docent enim res malas, alia quæstus gratia in matrimonium corrumpit.

Alia, cum peccaverit, multas morbi sui vellet habere socias: Multa autem ex stultitia. Hinc est quod domus virorum male habeant.

Aduersus hac igitur bene munite Seru & pessulus aditum fores. Nihil enim bonum introitus externi Mulierum efficiunt, sed varia & mala. Naumachus.

Sed audi o virgo, hac omnia tibi obseruanda sunt. Neq; proclius ad risum, neq; tristis esto. Nec otiosa proflus, sed labores subeas moderatos. Neq; tuis famulis duram aut valde lenem Te prabeas: negligentiores domini semper damnium patiuntur.

Improbam autem domi nunquam receperis, Multorum bene conditas familias pessum dederunt anas: Sed neque loquacem mulierem tibi afferes.

Suário. Malum sunt mulieres, verunt amen, o populares, Hoc sine malo domum inhabitare non licet: Nam & uxorem ducere, & non ducere, malum est.

Euripides. Non omnes aut infortunati sunt in nuptijs, Aut fortunati. Calamitosus est autem, qui incidere In malam mulierem: Felix, qui in bonam.

Hesiodus in operibus. Hanc enim uxore melius quicquam vir acciperit Bona: mala vero nihil est deterius: Clanculum abiguerunt, qua virum vitium, egregium Vix sine torre, & ad crudam impellit senectam.

Mendander. Uxorem ducere si quis veritatem consideret, Malum quidem est, sed necessarium malum.

Euripides. Nihil sane deterius existit mala Muliere, bona vero exime, nihil Esse melius scio: differunt autem ingenia. Ducas autem virginem, & bonis moribus ipsam instituas, Omnia diligenter circumspiciens, ne vacent tuas nuptias irrideant.

Euripides. Adhortor omnes homines, Ut ex bonis viris bonos liberos gignant. Sic enim nunquam malus euentus accidet.

Eurip. in Andro. Non decet duabus mulieribus virum unum imperare. Sed vicam istam ante ferturam Venereem Contentes sunt coniuges qui bene conuersari voluerint; Bene maritona est, o Nicobratæ! Non imperare viro sed obedire.

Mulier autem unicus virum ingens malum est. Eurip. in Medea.

Ad salutem precipuum est, Uxorem a viro non dissimulare. Hesiod. Et ate maturæ uxorem ducito, Neque multo minor nati viginti annis, Neue multo maior. Iste enim tempestiva sunt nuptia. Virgo autem in pubescens anno decimo quarto, nubat decimo quinto.

Euripides. Nunc iuuenes adhortor omnes, Ne in senectute nuptias celebrent, Sed paulatim in iuventute liberos procreent. Nihil enim voluptatis habet. Et res est inimica mulieris viri senex.

Nuptiæ non bone. Quisquis uxorem ducere deliberat, non deliberat Recte: nam sibi deliberat, statim ducit: Quod malorum vita multorum initium est. Nam si quis pauper pecuniosam uxorem Duxerit, non uxorem, sed dominam habet, Cuius famulus est. Quod si duxerit Nihil afferentem dotis, iterum sit seruus. Oportet enim deinceps vnius loco duas alere. Duxit aliquis turpem, non amplius iucunda est ei vita. Formosa si ducitur, non est illa. Magnus maris sui, quam vicinorum, Uaque nullo modo malum canere potes.

Philippides. Dicebam tibi, ne uxorem duceres, sed si uisiter uineres, Bini sunt cum uxore iucundissimi dies. Alter quo ducitur, alter quo moritur a fertur. Nihil est in inchoe terra muliere grauius. Noui experire: felix ille qui illam non curat.

Mendander.

Tu qui uxorem ducere statuis, cito quod Bonum habebis, si minus malum delegeris. Euripid. in Alceste.

Felices animo homines in nuptijs, & sine liberis Diphilus.

Bonam uxorem consequi non facile est, Anonymus.

Africitus nuptijs non amplius liber est, Theodoc.

Similes sunt senectus & nuptia, Vtramque enim consequi desideramus.

Postquam vero nati fuerimus, tristamur, Antiphanes.

Infortunium extremum, nuptia sunt, De nuptijs, Poetarum Latinorum Sententia quadam.

Horatius lib. 1. Od. 13. Felices ter & amplius, Quos irrepta tenet copula: nec malis Disuisis querimonia;

Suprema cuius soluet amor die, Ouid. lib. 2. de Arte.

Lite fagant nuptijs, viros, nuptijs, mariti; Inq; uicem credunt rem sibi semper agi, Idem.

Quam antumet vni posse placere viro, Idem.

Elige cui dicis, tu mihi sola placeas, Idem.

Nulla sit tui placeas aliena cura puelæ; Iam face ut & multis una sit illa tibi, Martialis lib. 8.

Inferior matrona tu sit Prisce marito; Non aliter sunt feruina virg; parei, Aufonius.

Par pari ingato Coniugij: distat quid iuper est, Ouid. Epit. 5.

Quam male inaequales veniant ad aratra iocera; Tam premitur magno coniuge nuptia iuua, Non honor est, sed onus, species læsura ferentes, Si qua uoles apte nubere, nube pari, Idem Fall. lib. 3.

Nubere si qua uoles, quamuis propter aris amhi, Differ: habent parus comoda magna iura, Idem de Arte.

Nuptia virum timeat, rata si custodia nupte; Hoc decet, hoc leget ius, pudorq; iuuet, Plautus.

Venit hoc mihi in mentem, Megadore, te esse hominem Factiosum: me item esse hominem pauperum pæporem, Nunc si filiam locassem meo tibi in mentem venis, Te bonum esse, & me esse aellum, Sibi tecum cauam in pbonem nequeam portare pariter, iaceam ego apud te, Tu me vos haud magis respicias, natus quasi nauem tuam, Et te ut ar iniquiore, & meo meo do irridat.

Neutrubi habeam stabile stabulum: Si quid dixeris, A fini me mordicibus seruant; heus inuaserunt coruam, Hoc magni est periculum, me ab affinis ad boas inuaserunt, Eucioni hæc verba sunt ad Megadorum, illæ tunc nuptias ambientem.

SENTENTIAE PHILOSOPHICAE

Non tam parentum nobilitas & gloria, quam vxor respectanda est. Multæ enim perquam honestis & claris parentibus vxor, & impudicæ deprehensæ sunt. Non defunt qui nullam vxorem habent, quæ existimant, nisi diuitem. Verum hic egregia sententia, quis se ipsum vxori pecuniis affluentibus submittat. Quod si quis sententia fuerit, vel parua dotem libenter capiet. Nuptijs ad diuitem

Oportet mulierem egredientem domo hunc animum remanere attigisse, ut qui non cognoscunt ipsam, cuiusnam sit mater, non tamen cuius vxor, interrogent. Hyperides.

Maturæ perpetuam promouere oportet, & filios illorum in linquendo semper Deo ministris pro se ipso tradere. Plautus in Amphitruo.

Gignere debemus & educare liberos, vitam tamen laudemque post alios tradendo. Idem ibid.

Spartanorum lex multam statuit: primam, non ducere vxorem: alteram sero ducenti: tertiam & grauissimam illi, qui multam duceret. Aristonis Commentarij, apud Sot. serm. 94.

Vnicuique genus nostrum ad societatem natum est. Nam carum tæm & præcipua societas est, quæ per nuptias initur. Nam carum sine familia esse non possunt: & familia in nuptiis manet: ut vxor autem & perfectæ illius, qui vxorem ducit. Hierocles apud Sot. serm. 65.

Bonæ mulieris virtus est, maritum conseruantem non offendentem. Herodorus. Mulier parere, extremum dedecus est viro.

... nec alios videre, nec ipsa videri debet, præsertim quæ ele-
... fuerit. Vtrumque enim ad res inhonestas incitamen-
... confensus est nuptiarum, si veterique coniux temperan-
... Democritus.

De secundis nuptiis. DIAL. LXXV.
Francisci Petrarchæ.

G A V.

Secundas nuptias celebrabo. R. Si nosces ad liquidum quid est
... de illa magis scribant viri, ne primas quidem nu-
... G. Secundas nuptias celebrare est animus. R. Si non
... domuerunt, iam secundas celebra, si te nec illæ do-
... habens noueram superinducit, ius mani-
... prolem habens noueram superinducit, ius mani-
... domum mittit incendium. Si iuuenta virget, aut libidi-
... fortius, postet foras, (ciuiliter
... quæ nihil est turpius, postet foras, (ciuiliter
... honeste dicam) postet inquam fortassis vitius nisi
... materia vel diuina lege vetitum esset, concubinali obse-
... quæ nouercalibus odiis domus tranquilla turpa-
... deinde, quam nouercalibus odiis domus tranquilla turpa-
... Tuo ac Domitiano suscepit filius Vespasianus prudenti illi-
... sit ætate hac Stephanus Columnealis haud im-
... nec principes memorandos. G. Ad secundas nuptias inten-
... quæ quidem secundum leges humanas, diuinis quidem
... magis quam laudantibus, nota omnibus quæ
... Prælus tractat. Apollolus. Certe etiam apud Gentiles ipsos
... permissam rem potius quam proba-
... Si quidem multorum matrimoniorum experi-
... cuiusdam intemperantiæ signum esse vestri
... quæ amplexus Hieronymus quam multa cõ-
... nuptias quamq; acriter scribat, non est promissa bre-
... in feminas, non in viros etiam dici
... si debitor calli-
... & haud dubie sexus ille maioris sit debitor calli-
... ac constantie debent viri.
... nuptis est opus. R. Mirer, nisi vestros mores noue-
... sed damnosa etiam vobis necessaria
... ad te durissimi oris sis, si ad te frenandum vxore opus
... R. Age age! dum feruor
... non notasti quam dulcis est sopor in
... miserum actum cogitas qui
... vainerat.

APOPHTHEGMATA.

Interrogabat quendam, cur vxorem ducere nollet: si
... formosam duxero, habiturus sum communem:
... Haudquaquam, dixit Thales: sed si pul-
... communem non
... 64.
... vxorem duceret, nondum esse tempus,
... tempus esse tempus. Stob. ferm. 65.
... cur in vigore ætatis liberis non procreasset,
... mea facillere negotium, aut si quæ
... Idem ibid.
... nuptias ambientes, similes esse dice-
... qui alludunt circum nassam & gestiant inire: contra,
... simile in matrimonio, quod ambiunt liberi
... Diog. Laert.

Scis sit anti? cuidam, vxorem an non duceret? Vtrumvis, inquit
Socrates, pœnitebit. Stob.
Musonius, cum quidam dixisset, Nuptias sibi videri impedimen-
to esse ad philosophandum, respondit se aliter sentire quum non
fuerint impedimento. Pythagoræ, neque Socrati, neque Cræti, quo-
rum vnusquisq; vxori cohabitauit: nec vllis, inquit, alios nominare
possis, qui melius sunt philo sophati. Stob. ferm. 65. Vbi egregia mul-
ta à Musonio dicta in laudem nuptiarum.

Herodes, Vniuersum humanum genus ad societatem natum esse
dicebat. Prima, autem, inquit, & præcipua societas est, quæ per nu-
ptias initur. Nam ciuitates sine familiis esse non possunt: & familia
innupti manca est: integra autem & perfecta illius qui coniugatus
fuerit. Stob. eod. ferm.

Plato ex nuptiis hanc consolationem oriri dicebat quod naturæ
perpetuitas inde promoueat, & quo filios filiorum relinquendo
semper Deo ministros pro nobis relinquimus, vitam ceu lampa-
dem aliis post alios tradentes. lib. 6. de legib.

Chilon. Eius dictum celebratur: nuptias fragiles & æquales opi-
bus celebrato. Stob. ferm. 68.

Eusebius philosophus dicebat optimum esse consensum nuptiarum, si
conuages temperantiam exerceant. Stob. ferm. 72.

Anonymous. Lacon quidem diues bono & pauperi adolescenti si-
liam elocauit, quæ de re eum à cognatis reprehederetur, dixit, quæ
diuitem potius quam pauperem futurum expectem. Stob. ferm. 70.

Marta & Catonis F. cum rogaretur, cur post amissum maritum,
deno non nubere? respondit, se non virum inuenire, qui magis
eam vellet quam sua. Quo dicto ostendere voluit, diuitias magis in
vxoribus ducendis eligi tolere, quam pudicitiam, & morum hone-
statem: ac multos non oculis, sed digitis vxores dicere. Aut. est
Hieron.

Dionysius sen. Cum videret matrem ætate confectam, secundo
nubere vellet, eam ob causam à multis male audire, ait: Ciuitatis le-
gibus vim quidem posse afferri, naturæ verò nequaquã posse. Plut.

§ SIMILITUDO.

Stob. Quemadmodum Musici proprium vocis tonum postea-
quam didicerunt, tum deum conantur mediam constitutere, vt &
grauibus, & acutis conueniat, & neq; abruptas, neq; vt inferior re-
linquat locum suum? Eodem modo nuptiæ concinnandæ sunt iux-
ta proprium animæ tenorem, vt non solum in læta, sed & aduersa
fortuna inuicem vnanimis degere possint. ferm. 68.

§ EXEMPLA BIBLICA.

Nuptiarum secundarum exempla: Abraham, Gen. 23. v. 1. Abi-
gal, 1. Sam. 25. 42. Ailuerus, Esther 2. 17.

§ HIEROGLYPHICA.

Numerus tricenarius hieroglyphicum est nuptiarum: vt sacri
Euangeliorum interpretes super Mattheo affirmant, quod non
multum abest à num. 32. per quem Aegyptii maritalem copulam si-
gnificabant. Pier. Valer. 37 pag. 359. B.

Cornicem in nuptiis omne auspiciatissimo nominari solitum fuisse
ex veteri instituto: vnde & concordia & nuptiarum habetur sym-
bolum. Vide eundem Pier. Val. lib. 20.

Vide sit. de Coniugio, Matrimonio, & vxore.

FINIS LIBRI DVODECIMI.

POLYAN: